

Remitteringsmapp

Ärende: Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)

Inkom till KF/KS kansli den

Behandling i övrigt:

För yttrande senast:

Stadsdelsnämnderna

Farsta
Hässelby-Vällingby
Norrmalm

Facknämnderna

Utbildningsnämnden

Övriga

Stadsledningskontoret
Stockholms stadshus AB
(SISAB)

Till berörd remissinstans

**ANGÅENDE REMISSEN OM FRI ATT LEKA OCH
LÄRA - ETT MÅLINRIKTAT ARBETE FÖR BARN
ÖKADE SÄKERHET I FÖRSKOLAN (SOU
2013:26)**

Detta gäller remissvar på ”Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)”
Dnr: 001-959/2013

Remisstiden sträcker sig till den 31 augusti 2013, vilket vi ber er respektera. Om det av några skäl inte är möjligt för er att inkomma med svar inom utsatt tid måste en kontakt tas med den för ärendet ansvariga personen på roteln.

Ansvarig handläggare/borgarrådssekreterare på Skolroteln är David Lindberg, tfn 0850829879.

Remissvar skickas till:

- Skolroteln i **digital form (word/excel)**. Ange KS:s diarienummer som namn på ärenderubrik. Ex: KS 314-331-2004
- KF/KS kansli i **pappersform**.

Bilagga **inte** remissunderlaget. Det finns redan diariefört i kommunstyrelsens diarium.

Häfta **inte** ihop handlingarna.

Adresserna är följande:

Rotelns e-post: Funktion SLK RIV-remissvar eller
RIV-remissvar@stockholm.se

KF/KS kansli, Stadshuset, 105 35 STOCKHOLM

Med vänliga hälsningar

Skolroteln

Fri att leka och lära

– ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan

*Betänkande av utredningen
Barns säkerhet i förskolan*

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2013:26

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23928-5
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och biträdande utbildningsministern

Regeringen beslutade den 19 april 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för hur barns säkerhet i förskolan kan förbättras och säkerställas (dir. 2012:36). Till särskild utredare förordnades jur. kand. Karin Karlsbro. Som experter att biträda utredningen förordnades från och med den 4 oktober 2012 departementssekreterarna Maria Antonsson från Finansdepartementet, Ulrika Lindblom från Socialdepartementet, Vanessa Bonsib från Försvarsdepartementet samt rättssakkunnig Ulf Walther och ämnesrådet Christer Tofténus från Utbildningsdepartementet. Statsrådet Sabuni entledigade Ulrika Lindblom och förordnade departementssekreteraren Anna Holmqvist från Socialdepartementet den 4 december 2012.

Till utredningen har en referensgrupp knutits med representanter för Arbetsmiljöverket, Barnombudsmannen, Boverket, Kemikalieinspektionen, Konsumentverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Statens skolinspektion, Statens skolverk, Sveriges Kommuner och Landsting, Friskolornas Riksförbund samt Fria förskolors samverkansorganisation.

Som huvudsekreterare i utredningen anställdes från och med den 1 juli 2012 departementssekreteraren Maria Nilson. Från och med den 1 november 2012 anställdes som sekreterare även rådmannen Cecilia Hanö. Enligt tilläggsdirektiv (dir. 2012:87) beslutade regeringen den 28 juni 2012 att förlänga utredningstiden till den 15 april 2013.

Utredningen – som har antagit namnet Utredningen Barns säkerhet i förskolan – överlämnar betänkandet *Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan* (SOU 2013:26). Utredningens uppdrag är härmed avslutat.

Stockholm i april 2013

Karin Karlsbro

/Maria Nilson
Cecilia Hanö

Innehåll

Sammanfattning	11
1 Författningsförslag.....	17
2 Inledning.....	21
2.1 Fri att leka och lära	21
2.2 Bakgrund	21
2.2.1 Barnsäkerhet i Sverige	21
2.2.2 Tidigare utredningar om barns miljö och säkerhet.....	23
2.2.3 Förskolan – en del av skolväsendet	26
2.2.4 Ansvar för säkerhet i förskolan	27
2.3 Uppdraget.....	28
2.4 Avgränsning	29
2.5 Utredningens arbete	29
3 Lagstiftning och tillsyn som berör förskolans verksamhet, miljö och säkerhet.....	31
3.1 Barns säkerhet i förskolan	31
3.2 Skollagen.....	31
3.2.1 Ansvar för utbildningen i förskolan	31
3.2.2 Utbildningens syfte	32
3.2.3 Huvudmannens ansvar för barngrupper och säkerhet	33
3.2.4 Kvalitetsarbete i förskolan	34

3.2.5	Förslag om rapporteringsskyldighet av missförhållanden i förskolan	35
3.3	Andra lagstiftningar som särskilt påverkar arbetet med barns säkerhet i förskolan	36
3.3.1	Arbetsmiljölagen	36
3.3.2	Miljöbalken.....	37
3.3.3	Livsmedelslagen	37
3.3.4	Byggnadslagstiftningen, lagen om skydd mot olyckor, produktsäkerhetslagen m.m.	37
3.3.5	Jämförelse förskola – skola.....	38
3.4	Tillsyn av förskolans verksamhet	39
3.4.1	Tillsyn av kommunala förskolor	39
3.4.2	Tillsyn av enskilda förskolor	39
3.4.3	När huvudman inte uppfyller kraven.....	39
3.4.4	Tillsyn enligt arbetsmiljölagen	40
3.4.5	Tillsyn enligt miljöbalken, livsmedelslagen m.fl. lagar	40
3.4.6	Erfarenheter från tillsyn	41
3.5	Vem har ansvar för barnens säkerhet i förskolan?	42
3.5.1	Övergripande ansvar för säkerheten	42
3.5.2	Ansvar vid en olyckshändelse.....	42
4	Olyckor och tillbud i förskolan.....	45
4.1	Utgångspunkter.....	45
4.2	Socialstyrelsens statistik	46
4.2.1	Socialstyrelsens rapportering om barn och olycksfall.....	46
4.2.2	Begränsningar i Socialstyrelsens statistik	46
4.2.3	Socialstyrelsens statistik om olyckor relaterade till förskolan	47
4.2.4	Barns skador i allmänhet.....	48
4.2.5	Barns skador i förskolan	53
4.2.6	Dödsfall på förskola.....	56
4.3	Kommuners egen rapportering av olyckor, skador och tillbud	56
4.3.1	Västernorrland.....	57
4.3.2	Borås	58

4.3.3	Tyresö.....	59
4.3.4	Södermalms stadsdel.....	60
4.4	Analys	61
5	Nationella och internationella exempel	63
5.1	Uppdraget.....	63
5.2	Enkät till Sveriges samtliga kommuner	64
5.2.1	Enkätens utformning och genomförande	64
5.2.2	Enkätsvaren.....	65
5.2.3	Slutsatser	65
5.3	Nationella exempel	67
5.3.1	WHO:s certifiering En säker och trygg kommun.....	67
5.3.2	Borås.....	68
5.3.3	Götene.....	69
5.3.4	Kävlinge.....	70
5.3.5	Lidköping	70
5.3.6	Ludvika.....	71
5.3.7	Motala.....	72
5.3.8	Nacka.....	73
5.3.9	Töreboda	74
5.3.10	Uddevalla.....	74
5.3.11	Pysslingen.....	75
5.4	Internationella exempel	76
5.4.1	Eurosafe och European Child Safety Alliance.....	76
5.4.2	Norge.....	76
6	Insatser för att förebygga olyckor och tillbud i förskolan	79
6.1	Åtgärder för att säkerställa och förbättra barns säkerhet i förskolan.....	79
6.1.1	Inledning.....	79
6.1.2	Behov av att förtydliga ansvaret för barnens säkerhet	80
6.2	Ett målinriktat arbete för barns säkerhet i utbildningen.....	82
6.2.1	En ny bestämmelse	82
6.2.2	Ansvar för det målinriktade arbetet	83

6.2.3	Ett målinriktat arbete.....	84
6.2.4	Barns säkerhet i utbildningen.....	85
6.2.5	Åtgärder för att förebygga och förhindra olyckor och tillbud.....	87
6.2.6	Olyckor och tillbud	88
6.2.7	Dokumentation, uppföljning och utvärdering.....	89
6.2.8	Barnens delaktighet och inflytande.....	89
6.3	En förbättrad tillsyn.....	90
7	Ett nationellt rapporteringssystem	91
7.1	Syftet med ett nationellt rapporteringssystem.....	91
7.1.1	Uppdraget.....	91
7.1.2	Syfte med ett rapporteringssystem.....	91
7.2	Olika rapporteringssystem och uppgiftsskyldighet.....	92
7.2.1	Rapportering av olyckor och tillbud.....	92
7.2.2	Arbetsmiljöverkets rapporteringssystem	93
7.2.3	Förslaget om rapportering av missförhållanden	93
7.2.4	Uppgiftsskyldighet för nationell uppföljning och utvärdering av förskolan	94
7.3	Ett system för rapportering av olyckor och tillbud	95
7.3.1	Rapportering av olyckor och tillbud.....	95
7.3.2	Ansvar för rapporteringen.....	96
7.3.3	Systematisk rapportering.....	97
7.3.4	Mottagare av förskolechefens rapporter.....	98
7.3.5	Rapportens utformning	98
7.4	Det nationella rapporteringssystemet.....	99
7.4.1	Årlig sammanställning av rapporter.....	99
7.4.2	Mottagare av huvudmännens sammanställningar	99
7.4.3	Vad ska rapporteras till Skolverket	101
7.4.4	System för rapportering.....	102
7.4.5	Skolverkets publicering och återkoppling av den nationella statistiken	102
7.4.6	Tillsyn och sanktioner	103
7.4.7	Sekretessfrågor	104

8	Andra insatser och åtgärder	105
8.1	Andra insatser och åtgärder.....	105
8.1.1	Utbildning.....	107
8.1.2	Myndighetsinsatser.....	107
8.1.3	Forskning.....	108
9	Ikraftträdande och konsekvenser	109
9.1	Ikraftträdande	109
9.2	Konsekvenser	109
9.2.1	Ett målinriktat arbete	110
9.2.2	Ett nationellt rapporteringssystem.....	110
10	Författningskommentar	115
10.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	115
	Källor och övriga referenser.....	119
	Bilagor	
	Bilaga 1 Kommittédirektiv 2012:36.....	125
	Bilaga 2 Kommittédirektiv 2012:87.....	133
	Bilaga 3 Enkät till Sveriges samtliga kommuner.....	135
	Bilaga 4 Barnskyddsron d förskolor i Nacka kommun.....	139

Sammanfattning

Bakgrund

Förskolan är en del av skolväsendet. Hösten 2012 var över 480 000 barn inskrivna i förskolan.

Målen för förskolan slås fast i skollagen (2010:800) och i läroplanen för förskolan (Lpfö 98). Av skollagen framgår att barnets bästa enligt FN:s barnkonvention ska vara utgångspunkten för all utbildning. Detta gäller även förskolan. Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskap och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling samt en livslång lust att lära.

Förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Enligt skollagen ska huvudmannen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Det ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Däremot finns ingen bestämmelse i lagen som direkt tar sikte på säkerheten för barn i förskolan.

Det övergripande ansvaret för verksamheten i förskolan ligger hos huvudmannen, som kan vara en kommun eller en enskild huvudman. Statens skolinspektion har det yttersta ansvaret för tillsynen av förskolans verksamhet när huvudmannen är en kommun. Kommunen har tillsynsansvar när det gäller förskolor med enskild huvudman. I de fall huvudmannen inte uppfyller kraven för utbildningen enligt skollagen och andra föreskrifter kan Skolinspektionen respektive kommunen förelägga huvudmannen att vidta åtgärder för att rätta till påtalade brister. Ett föreläggande får förenas med vite (26 kap. skollagen).

En kommun får återkalla ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag för en enskild huvudman om huvudmannen inte följer föreläggandet, om det är ett allvarligt missförhållande eller om förutsättningarna för godkännande inte längre uppfylls (26 kap. skollagen).

Förskolan omfattas förutom av skollagen av flera andra lagar och bestämmelser som berör barnens säkerhet och förskolans miljö. Därmed berörs också en rad myndigheters verksamhet och tillsynsansvar.

En utredning om barns säkerhet i förskolan

Regeringen beslutade enligt direktiv (dir. 2012:36) den 19 april 2012 att tillkalla en särskild utredare som skulle föreslå åtgärder för hur barns säkerhet i förskolan skulle kunna förbättras och säkerställas. Syftet med utredningen var att bättre kunna förebygga olyckor och tillbud i förskolan.

Utredaren uppdrogs bl.a. att

- kartlägga förekomsten och omfattningen av olyckor och tillbud i förskolan,
- analysera och redovisa orsaker till att olyckor och tillbud sker i förskolan,
- analysera behovet av åtgärder som typiskt sett bör vidtas av kommuner och enskilda huvudmän för att säkerställa och förbättra barns säkerhet i förskolan,
- analysera vilken typ av uppgifter som bör rapporteras från förskola till huvudmän och från huvudmän till en befintlig statlig myndighet samt föreslå hur ett rapporteringssystem ska vara utformat,
- föreslå vilken befintlig statlig myndighet som ska få i uppdrag att vara mottagare av rapporter om olyckor och tillbud i förskolan, och
- lämna nödvändiga författningsförslag om rapportering.

Utredningen antog i juni 2012 namnet Barns säkerhet i förskolan U2012:03. Enligt tilläggsdirektiv (dir. 2012:87) förlängdes uppdraget till den 15 april 2013.

Ny bestämmelse om ett målinriktat arbete för barns säkerhet i förskolan

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse förs in i skollagen som anger att varje huvudman ska bedriva ett målinriktat arbete för barnens säkerhet i förskolan. Utredningen föreslår också att förslaget om ett målinriktat arbete för barnens säkerhet kompletteras med ett krav på att systematiska och kontinuerliga åtgärder ska vidtas för att förebygga och förhindra olyckor och tillbud i utbildningen. Detta förtydligar att det målinriktade arbetet måste utmynna i åtgärder för att förbättra säkerheten. Bestämmelserna ska ses som en del av förskolans kvalitetsarbete och omfattas därför av kravet på dokumentation.

Syftet med förslaget är att tydliggöra huvudmannens ansvar och förbättra Skolinspektionens och kommuners möjligheter att utöva tillsyn över förskolornas arbete med säkerhet och därmed förebygga och förhindra olyckor och tillbud.

Det finns en rad lagstiftningar och bestämmelser som, förutom skollagen, omfattar förskolans verksamhet, miljö och säkerhet. Utredningen konstaterar att varje enskilt regelverk som berör barns miljö, hälsa och säkerhet i förskolan är en viktig komponent och att varje myndighet och tillsynsmyndighet har en omistlig roll i de delar av deras uppdrag som omfattar förskolan. Även om utredningen inte haft till uppgift att ta ställning till om arbetsmiljölagen ska utvidgas till att omfatta barn i förskolan föreslår utredningen en lösning som både innebär en ambitionshöjning och ett klarläggande när det gäller ansvar och tillsyn för barnens lärandemiljö i förskolan med fokus på säkerhet. Dessutom har syftet varit att ta fram ett förslag som på ett bättre och mer ändamålsenligt sätt utgår från ett barnperspektiv jämfört med om arbetsmiljölagen utvidgats till att omfatta barnen.

Kartläggning av förekomst och omfattning av olyckor och tillbud

Socialstyrelsens statistik ger en viktig och övergripande bild av allvarigare skador bland barn i Sverige och utgör en värdefull inramning till frågan om olyckor och tillbud i förskolan, även om detta material inte kan ge en heltäckande bild av hur och varför barn skadar sig i förskolan. Det går inte att uppge en siffra för hur många

olyckor, tillbud och skador som faktiskt inträffar i förskolan varje år. Mot bakgrund av detta är förslaget om ett nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan en angelägen åtgärd.

Utredningen kan dock konstatera att det trots avsaknad av en samlad nationell statistik över antalet olyckor och tillbud i förskolan går att få en relativt god bild över karaktären på de skador som barn åsamkas genom olyckor på förskolan.

För att bryta ner statistiken till skador relaterade till olyckor inom specifikt förskolan, tog Socialstyrelsen på uppdrag av utredningen fram särskild data ur patientregistret och IDB som inriktats på skador som gäller barn 1–5 år och som uppkommit vardagar och där den vanligaste semestermånaden juli exkluderats. En slutsats av den nedbrutna statistiken är att fallolyckor är den vanligaste orsaken till att barn skadas så allvarligt att de måste uppsöka akut sjukvård. De vanligaste skadorna är blåmärken, frakturer och öppna sår. Fler pojkar än flickor skadas i förskolan. Något fler olyckor sker utomhus än inomhus. Socialstyrelsens statistik över allvarliga skador hos barn i förskolan motsägs inte av data i de rapporteringssystem som finns i kommunerna.

Kommunernas rapportering

För att få en nationell bild över kommunernas egen rapportering och uppföljning av olyckor och tillbud i förskolan har en enkätundersökning gjorts i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Av Sveriges 290 kommuner besvarade 261 kommuner enkäten. Utifrån enkätens resultat och tack vare den höga svarsfrekvensen kan utredningen konstatera att de allra flesta kommuner har ett system för rapportering av olyckor och/eller tillbud i den kommunala förskolan. Dessa används dock inte som underlag för utvecklingsarbetet och återkopplas inte heller till den enskilda förskolan i så hög grad som borde vara fallet. De kommunala rapporteringssystemen kan inte generellt användas för att beräkna antalet olyckor och tillbud i förskolan, då de är olika utformade och inte sammanställs på ett strukturerat sätt. Dessutom finns ofta ett mörkertal i rapporteringen. Utredningen konstaterar att förskolor med enskilda huvudmän oftast inte omfattas i de kommunala rapporteringssystemen. Utredningens uppfattning är dock att många enskilda huvudmän arbetar med dessa frågor och några ligger i framkant när det gäller rutiner för skaderapportering.

Olyckor och tillbud

Olycka definieras i det här sammanhanget som en skadehändelse som innebär att personalen bedömer att barnet behöver lämna förskolan och att vårdnadshavaren behöver ta över ansvaret för barnet. Skadehändelser som innebär att barn bara behöver en stunds vila eller tröst och därefter kan fortsätta att delta i verksamheten omfattas inte. Personalen behöver inte göra en bedömning av om barnet behöver uppsöka vård annat än i akut nödsituation. Det är vårdnadshavarens ansvar att se till att barnet tas om hand på bästa sätt efter att det lämnat förskolan.

Ett tillbud innebär, enligt utredningens mening, en risk för olycka. Risken ska vara konkret och påtaglig. Vid ett tillbud är inslaget av subjektiv bedömning större än vid en olycka, men ett tillbud bör innebära att personal reagerar och konstaterar att det inträffade kunde ha medfört att ett barn hade skadats.

Ett nytt nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan

Utredningen föreslår att ett nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan införs. Huvudsyftet med detta är att öka kunskapen om skaderisker för barn i förskolan och stärka det förebyggande arbetet. I förslaget föreslås att förskolechefen systematiskt ska rapportera olyckor och tillbud i utbildningen till sin huvudman. Huvudmannen ska årligen göra en sammanställning av sina förskolechefers rapporter och lämna till Skolverket.

Skolverkets uppdrag är att på nationell nivå följa upp och utvärdera skolväsendet och är därför lämplig myndighet att ta emot rapporterna. Skolverket bör sedan sammanfatta, publicera och använda resultaten i sitt arbete och stödja kommuner och enskilda huvudmän i deras arbete. Utredningen anser att en återkoppling av nationell statistik om olyckor och tillbud omfattas av det uppdrag Skolverket har. Genom kunskap om olyckornas och tillbudens omfattning och karaktär kan ett strategiskt arbete inledas och bli mer träffsäkert och resultatet kan mätas över tid. Det kan också bli tydligare vilka regelverk och tillsynsmyndigheter som kan spela en större roll i utvecklingsarbetet för en ännu säkrare förskola.

Ikraftträdande och konsekvenser

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2014.

Utredningen anser att förslaget om ett målinriktat arbete är ett förtydligande av gällande lagstiftning och varken kommer att medföra nya arbetsuppgifter för förskolorna eller ökad kostnad för huvudmännen. Förslaget kommer att underlätta tillsynen av huvudmännens ansvar för utbildningen och innebär inget nytt uppdrag eller ökad kostnad för tillsynsmyndigheterna.

När det gäller den nationella rapporteringen innebär denna att med kommunens eller den enskilda huvudmannens oftast redan befintliga underlag bidra till den nationella statistiken på området. Mot denna bakgrund bedöms förslagen inte medföra några inskränkningar på det kommunala självstyret. När det gäller kostnader för den nationella rapporteringen bör den kommunala finansieringsprincipen tillämpas. Utredningen uppskattar den årliga kostnaden för ett nationellt rapporteringssystem till cirka 15 miljoner kronor.

Utredningen anser att Skolverkets uppdrag att samla in statistik över olyckor och tillbud i förskolan samt att återkoppla den samlade statistiken omfattas av de uppdrag som Skolverket har och att detta bör rymmas inom myndighetens befintliga anslagsramar.

REGERINGSKANSLIET

Remiss

2013-05-30

U2013/2590/S

Utbildningsdepartementet

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
Registratoriet	
Ink:	2013-05-05
Dnr:	M01-959/2013
Till:	RTV

Remiss – Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)

Remissinstanser:

1. Riksdagens ombudsmän
2. Kammarrätten i Sundsvall
3. Förvaltningsrätten i Karlstad
4. Statskontoret
5. Statistiska centralbyrån
6. Arbetsgivarverket
7. Arbetsmiljöverket
8. Barnombudsmannen
9. Boverket
10. Diskrimineringsombudsmannen
11. Kemikalieinspektionen
12. Konsumentverket
13. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
14. Naturvårdsverket
15. Regelrådet (N2008:05)
16. Sameskolstyrelsen
17. Socialstyrelsen
18. Statens folkhälsoinstitut
19. Statens skolinspektion
20. Statens skolverk
21. Specialpedagogiska myndigheten
22. Skolväsendets överklagandenämnd
23. Alvesta kommun
24. Borgholms kommun
25. Borås kommun
26. Gällivare kommun
27. Göteborgs kommun
28. Götene kommun
29. Halmstads kommun
30. Hofors kommun

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08-405 10 00

E-post: u.registrator@regeringskansliet.se

Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefax
08-21 68 13

31. Karlshamns kommun
32. Kils kommun
33. Krokoms kommun
34. Kungsörs kommun
35. Kävlinge kommun
36. Laholms kommun
37. Lidköpings kommun
38. Ljusnarsbergs kommun
39. Ludvika kommun
40. Malmö kommun
41. Motala kommun
42. Nacka kommun
43. Nyköpings kommun
44. Oxelösunds kommun
45. Stockholms kommun
46. Sundsvalls kommun
47. Tranås kommun
48. Tyresö kommun
49. Töreboda kommun
50. Uddevalla kommun
51. Vaxholms kommun
52. Östhammars kommun
53. Sveriges kommuner och landsting
54. Friskolornas Riksförbund
55. Fria förskolors samverkansorganisation
56. Sveriges Fristående Förskolor
57. Jensen förskola
58. Pysslingen Förskolor (AcadeMedia)
59. Vittra (AcadeMedia)
60. Företagarna
61. Svenskt Näringsliv
62. Lärarförbundet
63. Svenska Kommunalarbetsförbundet
64. Sveriges Skolledarförbund
65. Waldorfskolofederationen
66. Brandskyddsföreningen
67. Civilförsvarsförbundet
68. SLU Movium
69. Rädda barnen
70. Svenska röda korset
71. Svenska Tornedalingars Riksförbund
72. Sverigefinska skolan
73. Judiska centralrådet
74. Föreningen Hillel

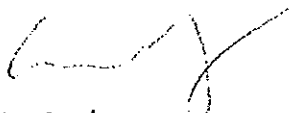
Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 14 oktober 2013. Svaren bör lämnas både på papper och per e-post till adresserna Utbildningsdepartementet, 103 33 Stockholm, respektive u.registrator@regeringskansliet.se.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar. Remissinstanserna bör särskilt uppmärksamma att utredningens förslag saknar förslag till finansiering.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria *Svara på remiss – hur och varför* (SB PM 2003:2). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Eva Lenberg
Rättschef

Kopia till
Frítzes kundservice, 106 47 Stockholm